

Vlaams
Parlement

stuk **1682** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 20 juni 2012 (2011-2012)

Motie

van de heren Joris Van Hauthem en Wim Van Dijck

betreffende een belangenconflict

TOELICHTING

In het kader van de uitvoering van de zesde staatshervorming werd in de Senaat een voorstel van bijzondere wet houdende een correcte financiering van de Brusselse Instellingen ingediend (*Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1568/1).

Het voorstel behelst een aantal aanpassingen omtrent de financiering van de Brusselse instellingen en moet in feite samen gelezen worden met het wetvoorstel tot wijziging van de wet van 10 augustus 2001 tot oprichting van een Fonds ter financiering van de internationale rol en de hoofdstedelijke functie van Brussel en tot wijziging van de organieke wet van 27 december 1990 houdende oprichting van begrotingsfondsen (*Parl. St. Senaat* 2011-12, nr. 5-1569/1).

Beide voorstellen samen vormen het eerste luik van een uiterst royale bijkomende financiering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en behelzen (althans wat dit eerste luik betreft) tegen 2015 een (jaarlijks) bijkomende financiering van de Brusselse instellingen ten belope van niet minder dan 256 miljoen euro, waarvan het grootste deel geaffecteerde middelen zijn.

De enige niet-geaffecteerde middelen in dit pakket hebben betrekking op het optrekken en uitbreiden van de zogenaamde dodehandcompensatie (compensatie voor derving van inkomsten ten gevolge van vrijstelling van onroerende voorheffing voor openbare gebouwen) ten belope van de volle 100 percent.

Daarnaast worden een aantal nieuwe compensaties in het leven geroepen als tegemoetkoming voor zogenaamde hoofdstedelijke lasten. Nieuw is het uitbetalen van een jaarlijkse dotatie ter compensatie van de zogenaamde extra lasten die Brussel zou hebben inzake het mobiliteitsbeleid, evenals het optrekken van de bijzondere dotatie ten behoeve van de Vlaamse en de Franse Gemeenschapscommissies, met als motivatie een tegemoetkoming voor de opvang van de voorspelde demografische groei die in Brussel verondersteld wordt te zullen plaatsgrijpen.

Niet nieuw, maar voor het eerst wel opgenomen in de bijzondere wet, betreft het uittrekken van bijkomende middelen voor veiligheid en preventie in Brussel in het kader van de Europese toppen, al wordt de toekenning van deze middelen nu ook uitgebreid tot het verzekeren van de veiligheid in Brussel in het algemeen.

Zowel het Vlaams Parlement als de Vlaamse Regering hebben zich in het verleden reeds uitgesproken over hun visie omtrent de financiering van de Brusselse instellingen.

In een van de welbekende vijf Vlaamse resoluties van 1999, met name in de resolutie betreffende de uitbouw van de financiële en fiscale autonomie in de volgende staatshervorming (*Parl. St. Vl. Parl.* 1998-99, nr. 1340/1) wordt uitdrukkelijk het volgende gesteld: “Om het Hoofdstedelijke Gewest toe te laten zijn hoofdstedelijke functie volwaardig op te nemen, zullen de deelstaten moeten bijdragen tot de financiering van deze functie, waarbij zij zeggenschap en controle moeten hebben op de aanwending van deze middelen.” Hier wordt dus gesteld dat Vlaanderen wel degelijk wil bijdragen aan de financiering van zijn hoofdstad, maar dat dit gepaard moet gaan met de nodige zeggenschap en controle vanwege de Vlaamse deelstaat.

Ook de Vlaamse Regering sprak zich in een gelijkaardige zin uit. In de Octopusnota van februari 2008, die werd opgenomen in de Vlaamse regeerverklaring van 13 juli 2009 (*Parl. St. Vl. Parl.* 2009, nr. 31/1), en dus integraal tot het Vlaams regeerakkoord behoort, koppelde Vlaams minister-president Kris Peeters daar evenwel een aantal voorwaarden aan:

“Onvermijdelijk zal bij een discussie over Brussel ook het kerntakendebat moeten gevoerd worden. Misschien worden bepaalde gemeentelijke taken om redenen van efficiëntie beter uitgeoefend op het niveau van het Gewest of moet de mogelijkheid tot een herschikking van het aantal gemeenten tot een kleiner aantal worden onderzocht. Deze elementen moeten onderwerp van discussie zijn.” Hier lezen we dus een pleidooi om over te gaan tot een rationalisering van de Brusselse instellingen.

Vergelijkt men deze standpunten met wat er in de zesde staatshervorming omtrent Brussel aan hervormingen naar voor wordt geschoven, dan kan men alleen maar vaststellen dat het een heel andere richting uitgaat. Zoals we hieronder nog zullen betogen, is een rationalisering van de instellingen nauwelijks aan de orde. De financiering gebeurt nog altijd vanuit het federale niveau. En van enige controle op de besteding van de middelen is minder dan ooit sprake.

Zoals bekend is de royale bijkomende financiering van Brussel in de zesde staatshervorming het gevolg van Franstalig-Brusselse beweringen dat de Brusselse instellingen ondergefinancierd zouden zijn, een stelling die evenwel zeer omstreden is, zowel wetenschappelijk als politiek.

Wetenschappelijk werden de Brusselse aanspraken begin 2011 reeds ernstig in vraag gesteld door onder meer Geert Jennes van het Vlaams Instituut voor Economie en Samenleving (Vives) in zijn studie “Een Kritische Evaluatie van de Studie-Vanraes: ‘720 miljoen extra voor Brussel’”. Volgens deze studie zijn de meerkosten die Brussel beweert te hebben “een aanzienlijke overschatting” van de realiteit. De auteur geeft daarvoor vier redenen aan:

- 1° een aantal bestaande kostencompensaties wordt over het hoofd gezien;
- 2° voor sommige kosten wordt tweemaal compensatie gevraagd;
- 3° bepaalde gemiste inkomsten zijn het gevolg van de institutionele keuze van Brussel om een gewest te zijn;
- 4° aan de uitgavenzijde kan heel wat worden bespaard wanneer men de Brusselse uitgavenstructuur vergelijkt met die van de twee andere Belgische gewesten.

Politiek gesproken hebben de Vlamingen van hun kant altijd volgehouden dat de Brusselse instellingen niet zozeer ondergefinancierd zijn, maar wel dat de organisatie ervan hopeloos inefficiënt en daardoor geldverslindend is. In een poging om deze kritiek te pareren werd in het institutionele akkoord omtrent een zesde staatshervorming dan ook een hoofdstukje (hoofdstuk 2.6) over de ‘intra-Brusselse vereenvoudiging’ voorzien. Iedereen is het er evenwel over eens, althans toch langs Vlaamse zijde, dat de ingrepen die daarin worden voorgesteld grotendeels van cosmetische aard zijn en dat de werkelijke maatregelen die zouden moeten worden genomen, zijn uitgebleven.

Dit kan overigens perfect worden geïllustreerd aan de hand van een voorbeeld uit de door deze motie gewraakte bijzondere wet. Voor de veiligheid en preventie in Brussel worden met deze bijzondere wet enkele tientallen miljoenen euro extra uitgetrokken. Anderzijds is men het er, althans weerom langs Vlaamse zijde, over eens dat de indeling van het gebied van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in zes politiezones hoogst inefficiënt en geldverslindend is en een fusie van deze zones tot één politiezone heel wat problemen zou kunnen oplossen. Het institutionele akkoord omtrent de zesde staatshervorming voorziet evenwel niets van die aard, enkel dus een bijkomende financiering om de inefficiënte structuren verder te kunnen behouden.

Een ander probleem met deze bijzondere wet, is dat het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest wel heel wat extra geld toegestopt krijgt, maar dat het, weliswaar binnen de perken van de materies waarvoor de gelden bedoeld zijn, zonder veel federale inspraak autonoom over

de besteding daarvan kan beslissen. Daar waar ze al bestond, wordt de federale inspraak immers verder afgebouwd. Dat is onder meer het geval met de middelen die ter beschikking worden gesteld voor de veiligheid in Brussel: daar waar de aanwending van deze middelen tot op heden werd beslist door de federale overheid, komt deze beslissingsbevoegdheid voortaan toe aan het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest zelf.

Samenvattend kan dus worden gesteld dat het de Franstalige politieke agenda is, die het in dit dossier ruimschoots heeft gehaald: de inefficiënte en geldverslindende Brusselse instellingen worden royaal geherfinancierd, hoofdzakelijk op kosten van de federale – dus in essentie Vlaamse – belastingbetaler, om zijn overtal aan instellingen verder op inefficiënte wijze te kunnen laten draaien, terwijl er van een herstructurering en sanering van de instellingen tot een meer efficiënt en meer kostenverantwoord geheel nauwelijks of geen sprake is.

De uiterst royale bijkomende financiering van Brussel is bovendien nog om andere politieke redenen totaal onaanvaardbaar. Het gaat niet op dat op een ogenblik dat de federale overheid in acute geldnood verkeert, zij heel wat bijkomende middelen moet genereren om de Brusselse instellingen van financiële middelen te voorzien die niet echt noodzakelijk zijn indien deze stad goed bestuurd zou worden. Het gaat evenmin op dat Vlaanderen in het financieringsluik van de zesde staatshervorming er zeer bekaaid van afkomt en mee daardoor de broeksriem zal moeten aanhalen, terwijl het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest royaal geherfinancierd wordt en alle financiële zorgen kan vergeten.

De bijkomende toekenning van al deze middelen (in de hier gewraakte bijzondere wet), voor een totaalbedrag van 230 miljoen euro tegen 2015, wordt ten slotte gebetonneerd via een bijzondere wet. Deze bijkomende inkomsten zijn voortaan dus structureel verworven voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en de Vlamingen geven hun democratische meerderheidsrechten prijs om daaraan op eigen kracht nog wijzigingen aan te brengen, vermits dit voortaan enkel nog zal kunnen gebeuren met instemming van een meerderheid in de Franse taalgroep.

Om al deze redenen doet het in deze motie gewraakte voorstel van bijzondere wet ernstig afbreuk aan de Vlaamse belangen en aan de politieke wil en visie van het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering voor wat Brussel betreft. Om die redenen is het nodig daartegen een belangenconflict in te roepen.

Joris VAN HAUTHEM

Wim VAN DIJCK

MOTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de vijf Vlaamse resoluties van 1999, inzonderheid de resolutie betreffende de uitbouw van de financiële en fiscale autonomie in de volgende staatshervorming (*Parl. St. Vl. Parl. 1998-99, nr. 1340/1*);
 - 2° de Octopusnota van 1 februari 2008;
 - 3° de Vlaamse regeringsverklaring van 13 juli 2009 (*Parl. St. Vl. Parl. 2009, nr. 31/1*);
- overwegende dat de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement hierin stellen dat:
 - 1° de deelstaten (mee) moeten kunnen bijdragen tot de financiering van de hoofdstedelijke functie van Brussel in ruil voor zeggenschap en controle op de aanwending van deze middelen;
 - 2° een herfinanciering van Brussel gepaard moet gaan met een rationalisering van de Brusselse instellingen;
- gelet op het voorstel van bijzondere wet houdende een correcte financiering van de Brusselse Instellingen (*Parl. St. Senaat 2011-12, nr. 5-1568/1*);
- overwegende dat met dit voorstel van bijzondere wet:
 - 1° de bijkomende financiering van Brussel niet via de deelstaten, maar via de federale overheid verloopt;
 - 2° er geen enkele zeggenschap en controle vanwege de deelstaten bestaat omtrent de aanwending van de extra ter beschikking gestelde middelen;
 - 3° ook de zeggenschap en de controle van de federale overheid op de aanwending van de middelen wordt afgebouwd;
 - 4° er geen noemenswaardige rationalisering van de Brusselse instellingen plaatsgrijpt in ruil voor een herfinanciering van de hoofdstad, wat nochtans een essentiële voorwaarde had moeten zijn;
 - 5° de Brusselse instellingen structureel op een veel te royale wijze werden geherfinancierd, zonder dat de noodzaak daartoe objectief werd aangetoond;
 - 6° de royale herfinanciering van Brussel ingegeven is door de Franstalig-Brusselse politieke agenda en diametraal ingaat tegen de Vlaamse visie op Brussel en zijn financiering;
 - 7° de royale herfinanciering van Brussel totaal ongepast is omdat de federale overheid zelf in acute geldnood verkeert;
 - 8° de herfinanciering van Brussel eveneens ongepast is omdat Vlaanderen ingevolge de zesde staatshervorming financieel de broeksriem zal moeten aanhalen, terwijl het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van alle financiële zorgen verlost zal zijn;
 - 9° deze herfinanciering, wat dit deelpakket betreft, wordt gebetonneerd in een bijzondere wet;
- gelet op artikel 32, §2, van de gewone wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;
- gelet op artikel 92 van het Reglement van het Vlaams Parlement;
- verklaart ernstig te worden benadeeld door dit voorstel van bijzondere wet en vraagt daarom de schorsing van de behandeling ervan met het oog op overleg.

Joris VAN HAUTHEM

Wim VAN DIJCK